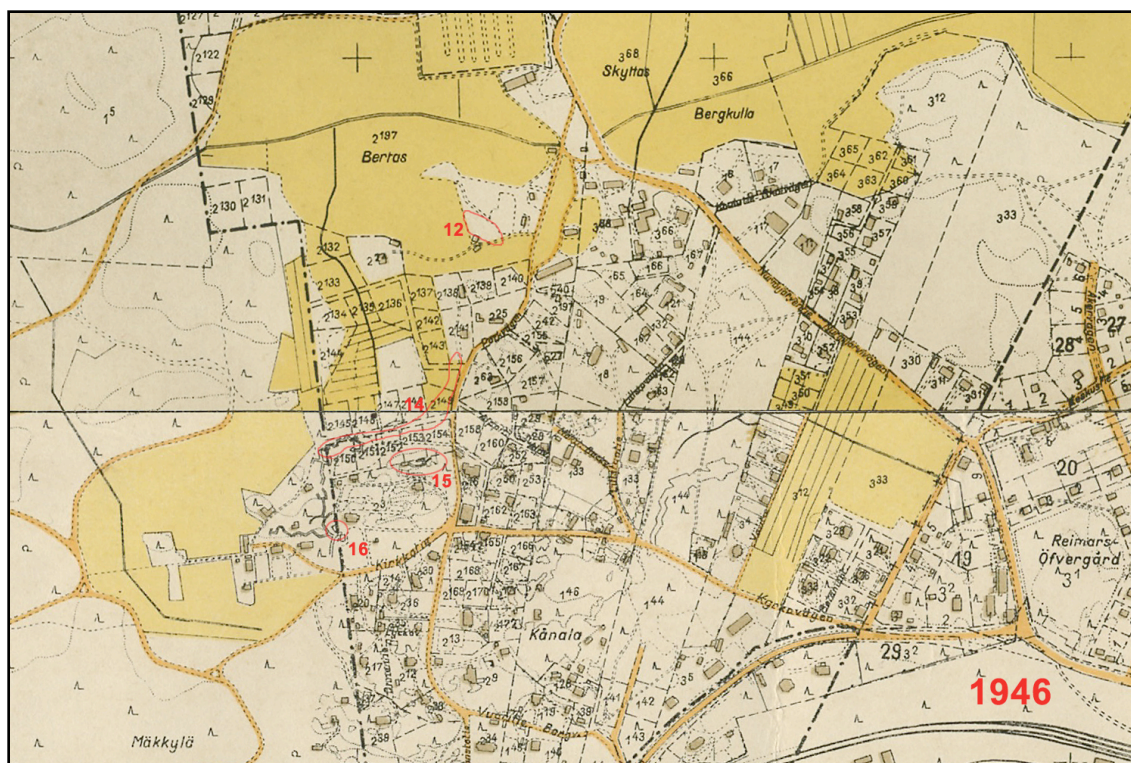

PITÄJÄNMÄKI KYLÄKIRKONTIE (TUKIKOHTA XXVII:12,14,15 ja 16)

Sijainti. Helsingin ja Espoon rajalla, Kyläkirkontien länsipuolella olevat linnoitteet, Rikhard Nymanin tien, Joulutähdentien, Henrikintien ja Sotatuomarintien, Mäkkyläntien, Sotarovastintien alueella.

Vuoden 1946 kartassa näkyy tarkimmin alueen linnoitteita. Harmillisesti vain eteläisemmälle karttalehdelle on piirretty linnoitteet, pohjoisemmalla lehdellä ei niitä ole. Merkitsin kartalle inventoinneissa annetut tukikohdan osien numerot ja likimääräiset sijainnit.

Tukikohta XXVII:12,14,15 ja 16

Kyläkirkontien tuntumassa on ollut asutusta jo ennen linnoitteiden rakentamista. Tämä on varmaan vaikuttanut käytävien ja suojien sijoitteluun sekä rakentamiseen. Maasto on myös pienipiirteisempää ilman selvää linnoitettua mäkeä. Inventointien mukaan linnoitteet on olleet pienemmissä osissa. Ainoa laajemmin varusteltu osa lienee Mäkkyläntien itäpäädyssä Helsingin ja Espoon rajalla oleva mäki ja Joulutähdentien seutu.

Käytäviä on alettu täyttää jo 1920 luvulla asutuksen levitessä. Rintamamiestontit rakennuksineen ovat sitten viimeistelleet paikallisen katoamistempun. Nykyinen tukikohdan osien jaottelu lienee jäljelle jääneiden osien mukaan tehty, eikä vastaa alkuperäistä kokonaisuutta.

XXVII:12

Tämä tukikohdan osa on erillään muista. Inventoinnin mukaan Rikhard Nymanin tie 3. kohdalla. Helsingin karttapalvelun ilmakuvista ei saa varmuutta jotta tällä paikalla olisi ollut linnoitteita.

1932 ilmakuvassa voi mielikuvitusta käyttäen havaita mutkittelevan käytävän joka alkaisi Rikhard Nymanin tie 2 ja 4 väliltä tien laidasta ja jatkuisi noin 50m pohjois-luoteeseen. Muut ilmakuvat tarjoaisi tutkittavaa Piispantie 5 tontilla olevan leikkipaikan ja Kehä-1 välissä olevaan metsikköön. Tuon metsikön ja Rikhard Nymanin tien välillä on vuoden 1930 ilmakuvasta alkaen ollut viherkaistale, pusikkoa ja puustoa. Onko siinä yhdyskäytävän paikka.

XXVII:14

Kyläkirkontiestä erkanee Seimipolku, kujan tumppi. sekä 1973 että 1979 inventoinneissa on tämän kujan poikki piirretty linnoitekäytävä joka alkaa Joulutähdentien risteyksen tuntumasta ja jatkuu Kyläkirkontie 38 pihaan. Ilmakuvissa ei näy merkkejä käytävistä eikä kadun reunoillakaan ole havaittavaa. Ilmakuvien mukaan paikalla on ollut peltoa. 1979 inventoinnissa kohde 14 on vain tämä Joulutähdentien itäpään molemmilla puolilla oleva osuus. Rakennusviraston Inventoinnissa 1996 kohde 14 jatkuu Joulutähdentien länsipäähän Espoon rajalle. Espoo rajalla on ollut varustuksia Joulutähdentien ja Sotatuomarintien yhtymäkohdassa. Paikalle on tullut etelän suunnasta yhdyskäytävä Espoon puolella. Tällä kohtaa on ilmakuvien mukaan ollut sakaramaista käytävä 40m-50m. Käytävä näkyy 1930 ja erittäin selvästi 1950 ilmakuvassa. Tämän jälkeen on rakentaminen peittänyt rakenteita. Aivan kunnan rajalla, tien eteläpuolella on vieläkin vanhan näköistä betonimuuria. Onko se käytävän seinämää vai myöhemmin tehtyä. Ilmakuvien mukaan tuossa kohin ei ole koskaan ollut rakennusta, vain pihan reunamuuria.

© MH 20.11.2021

Onko tämä betonimuuri osa juoksuhaudan seinämää vai pihan vanhoja rakenteita?

XXVII:15

Kyläkirkontie 26–28 kohdalla on pohjoisrinteeltään jyrkkä mäki jonka päälle rinteen suuntaisesti on Inventointikartoissa piirretty viiva kuvaamaan linnoite varustusta. Mäellä on nyt kaksi rivitaloa. Käydessäni paikalla vuonna 1992 en uskonut tontille jääneen mitään muistuttamaan bunkkereista tai käytävistä. Erehdyn kuitenkin sillä tontille johtavan ajoväylän kupeessa on betonisia käytävän reunan osia, ei paljoa mutta kuitenkin. Paikalla on ollut todennäköisesti ampumahauta sillä kallio on paikan edessä jyrkkä muutamia metrejä alemmaksi ja 30-luvun kartan mukaan pellonreuna on ulottunut tänne asti. Hyvät näkymät tarjonnut ampumapaikka.

Vaatisi hiukan puskipuon k ny m st  ja maan kaivamista jotta tietäisi onko paikalla säilynyt muutakin kuin kuvassa näkyvä sammaloitunut betoni.

XXVII:16

Kohteen keskus on Henrikintien pohjoispuolella oleva ehjä suojahuone joka on puoliksi Espoon ja Helsingin puolella. Suojan luokse pääsee helposti. Paimentenpuiston läpi kulkeva puistokäytävä kulkee osin suojan yli.

Kohteen varustukset on inventointikarttojen ja vuoden 1946 kantakartan mukaan polveilleet rajan tuntumassa Espoon puolella. K yt v   on ilmeisesti ollut etelän suuntaan ja yksi k yt v haara on johtanut länteen rinnettä alas Mäkkyläntien kohdalla. Helsingin puolella on suojahuoneen nurkilta ollut todennäköinen yhteys kohteeseen XXVII:15 (ei ole piirretty karttoihin). K yt v verkko on Espoon-puolta pohjoiseen mentäessä yltänyt Sotatuomarintien päätyyn. Se näkyy erittäin hyvin vuoden 1943 ilmakuvassa. Sotatuomarin tienkohdilta käytävä on kääntynyt siitä jyrkästi itään seuraten Helsingin puolella Joulutähdentien linjausta. Tämä onkin sitten jo tukikohdan osaa XXVII:14.

Jo vuosia sitten olen ohikulkiessani nähnyt tämän ainoan merkittävän, mutta samalla näyttävän kohteen. Paikalla on erittäin hyvin säilynyt suojahuone. Ulkoa päin siitä ei näy kovinkaan paljoa mutta kaikki näkyvä on hyväkuntoista ja ehjää. Ainoalle ovelle laskeudutaan muutama askel betonisia portaita. Onko toinen ovi tuolla taempana maalla peitettyinä. Tämän kokoisissa suojissa on yleensä jo kaksi ovea. Portaat on todennäköisesti tehty jälkeempäin. Suojassa on ovi paikallaan ja lukossa (todennäköisesti uusittu ovi). Suojan seinästä tulee ulos valurautainen ilmanvaihto tai savuhormi. Suojan kokoa on vaikea arvioida kun sen katosta näkyy vai yksi syrjä mutta arvioisin $\approx 6 \times 4 \text{ m}$.

Kuvien väliä liki 30-vuotta. Pikaisesti katsottuna ei muuta muutosta kuin oven edessä olevan puun paksuuntuminen.

Tarkemmin katsottuna, ilmanvaihto hormi on päässyt ruostumaan. Oven päälle on laitettu lista ja ovessa oleva räppänä on toisenlainen. Taitaa koko ovi olla vaihtunut.

Suojan edustan portaat saattaa olla myöhemmin rakennettu.

Paimentenpuiston valaistu ulkoilutie johtaa suoraan suojahuoneelle

© MH 28.11.2021

© MH 20.11.2021

Suojan vieressä, nykyisen rivitalon puolella, on ollut rakennus ilmakuvissa 1932-1964. Suojan eteläpuolella on ollut pienempi taloustakennus jonka perustukset on vieläkin näkyvissä.

Muista varustuksista löysin (1992) vain pienen käytäväreunan Mäkkyläntien päädyn eteläpuolelta. Paritalon päädyssä olevan kallion kupeessa on lasten hiekkalaatikko ja leikkipaikka jota reunustaa muutama metri ampumahaudan etureunaa. Enempää ei tieltä käsin nähnyt mutta, jonkin talon pihamaalla tai nurmen alla lienee säilyneitä osia. Mäkkyläntie päättyy vaivihkaa Helsingin rajalle ja siellä olevan suojan päälle. Tämä katulinja on Inventointikartan mukaan täynnä käytäviä, mutta paikka on tasattu siten ettei siitä erota mitään varustuksiin viittaavaa.

LOPPUKOMMENTIT

Hajanainen kohde jonka jäänteet ovat vähäisiä. Vaatisi tonteilla käyntiä, lapioimista ja vanhojen asukkaitten haastattelemista. Suojanhuoneen säilyminen tulisi jotenkin varmistaa. Sen sijainti kaupunkien rajalla on ehkä syynä siihen, että se on säilynyt näinkin kauan.

XXVII:16 on aikoinaan ollut isohko kohde, johon on kuulunut myös tukikohdan osa XXVII:15 ja todennäköisesti myös XXVII:14. Ei ole myöskään mahdotonta se ajatus että käytävät olisivat ulottuneet Kyläkirkontien vartta pitkin Jukolan taloille XXVII:12 ja Täbyn kalliolle XXVII:11,10.

Tekstit 19,12,-93 inventointikarttojen ja 17,4,-95 käynnin pohjalta. Täydennetty 20.11.2021 valokuvauksen, käynnin, vanhojen karttojen ja ilmakuvien avulla.

Mikko Hakala 28.11.2021